

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Виконав: здобувач освітнього ступеня
«Магістр»
освітньо-професійної програми «Облік і
оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
денної форми навчання
Ковалик Ю.С.

Керівник:
к.е.н., доцент Семенишена Н.В.

Оцінка захисту:
Національна шкала _____
Кількість балів _____ Шкала ECTS _____
«_____» _____ 2018р.

Допускається до захисту:
«_____» _____ 2018 р.
Гарант освітньо-професійної
програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
к.е.н., доцент
_____ Мельничук О.В.

Кам'янець-Подільський, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	8
1.1. Земельні ресурси у сільському господарстві : економічна значимість та класифікація	8
1.2. Земельні ресурси як об'єкт бухгалтерського обліку	23
1.3. Методологічні засади обліку земельних ресурсів	30
Висновки до розділу 1	42
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	44
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	44
2.2. Організація обліку земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах	52
2.3. Документальне відображення земельних ділянок у системі обліку	55
2.4. Бухгалтерський облік операцій із земельними ділянками	65
2.5. Організація розкриття інформації про земельні ресурси у звітності	75
Висновки до розділу 2	78
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	80
3.1. Удосконалення оцінки земельних ресурсів	80
3.2. Основні шляхи удосконалення організації бухгалтерського обліку земельних ресурсів	86
Висновки до розділу 3	98
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103
ДОДАТКИ	113

ВСТУП

Актуальність теми.

Визначальною проблемою реформування сільського господарства в Україні виступає розвиток земельних відносин на основі приватної власності на землю та запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення.

Земельні ресурси у соціально-економічному розвитку суспільства завжди відігравали провідну роль. Тому характер і масштаби земельних перетворень потрібно розглядати як один із вирішальних чинників, що визначають темпи та ефективність розвитку національної економіки, формування ринкових відносин тощо.

Розвиток ринкової економіки в Україні, проведення земельної реформи, розширення міжнародних економічних зв'язків – все це створює необхідність удосконалення бухгалтерського обліку земельних ресурсів.

Значний внесок у розвиток методології бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення зробили: Б.С. Гузар, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, І.В. Замула, Г.Г. Кірейцев, Н.М. Малюга, П.Т. Саблук, Д.М. Трачова, В.М. Хомка, В.О. Шевчук, О.Ф. Ярмолук та інші вчені.

Попри наявність напрацювань з досліджуваної проблематики, їх аналіз засвідчує, що теоретичні засади, методологічні аспекти та методичне забезпечення бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення перебувають на стадії формування і потребують наукового вирішення. Науковцями досліджено теоретико-методологічні аспекти реформування земельних відносин, розроблено практичні рекомендації щодо формування системи сталого землекористування у контексті забезпечення здійснення природоохоронних заходів, тощо.

Проте, систему обліку землі, яка склалася на сьогодні в державі, необхідно значно розширити та удосконалити, оскільки після зняття заборони на укладання договорів купівлі-продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення аграрними формуваннями буде значно

розширено коло операцій, що проводяться з земельними ресурсами (оренда, іпотека, дарування, успадкування, міна та купівля-продаж).

Існує ряд невирішених проблем в практиці бухгалтерського обліку землі, серед яких удосконалення методики оцінки земель, підвищення аналітичності і інформативності документів з обліку.

Поруч з тим, облікове визначення землі в аграрних підприємствах залишається й досі теоретичним, з позиції практики – необґрунтованим за потребами обліковців та не підтвердженим на законодавчому рівні. А відтак, ці питання вимагають більш детального дослідження та розв’язання, як необхідного елемента та підґрунтя для завершення земельної реформи в державі.

Мета і завдання дослідження.

Метаю дипломної роботи є поглиблення теоретико-методологічних засад бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення, дослідженні економічної ефективності використання земельних ресурсів в сільському господарстві в умовах розвитку ринкових відносин та обґрунтуванні теоретичних і практичних рекомендацій щодо оптимізації системи раціонального землекористування.

Для досягнення обумовленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

- з’ясувати економічне значення земельних ресурсів у сільському господарстві та їх класифікацію;
- розкрити і систематизувати методологічне підґрунтя обліку земельних ресурсів сільськогосподарськими підприємствами;
- критично оцінити проблемні питання відображення операцій з земельними ресурсами в системі бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах;
- здійснити аналіз тенденцій використання земельних ресурсів сільськогосподарськими підприємствами;

– обґрунтувати основні напрямки удосконалення облікового забезпечення раціонального використання та охорони земельних ресурсів в сільському господарстві.

Об'єктом дослідження виступає обліковий процес використання земельних ресурсів ТОВ «Ошихлібське» Кіцманського району Хмельницької області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації використання земельних ресурсів в сільському господарстві та обґрунтування основних шляхів покращення їх використання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дипломну роботу виконано у відповідності до плану НДР економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету та плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування за темою: «Організаційно-методичні засади обліку, оподаткування та контролю в умовах економічної трансформації та міжнародної інтеграції». В межах наукової програми виконано дослідження з узагальнення, систематизації та удосконалення організаційно-методичних аспектів обліку і аналізу земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження.

В процесі дослідження підґрунтям стали наступні загальнонаукові методи і прийоми: методи узагальнення і систематизації – при опрацюванні літературних джерел, дослідженні економіко-правової сутності земельного капіталу сільськогосподарського призначення; метод індукції та дедукції, зіставлення, класифікації, монографічний метод – при дослідженні фізіократичних засад, генезису методології та зарубіжного досвіду побудови бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення; метод екстраполяції, аналогії, інституціонального аналізу – при обґрунтуванні концептуальних засад розбудови бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення; аналізу і синтезу – при розробці

пропозицій щодо удосконалення порядку розкриття інформації про земельні ділянки сільськогосподарського призначення та права користування ними.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні концептуальних засад розбудови бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення та здійсненні ґрунтового аналізу обліковому процесу щодо земельних ресурсів у сільському господарстві на основі використання наукових методів та прийомів та обґрунтуванні шляхів поліпшення обліку земельних ресурсів в умовах ринкових відносин.

Проведене дослідження дозволило отримати наступні результати:

- 1) з'ясовано економічну значимість земельних ресурсів у сільському господарстві;
- 2) досліджено новітні тенденції управління земельними ресурсами в умовах ринкових відносин;
- 3) з'ясовано міру впливу системи управління земельними ресурсами на ефективність сільськогосподарських товаровиробників;
- 4) обґрунтовано основні економічні заходи забезпечення раціонального використання та охорони земельних ресурсів в сільському господарстві.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійним науковим дослідженням, в якій викладено авторський підхід до обліку та аналізу земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств та шляхи удосконалення. З наукових праць, опублікованих автором, використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні з метою вдосконалення процесу формування облікової інформації про облік земельних ресурсів сільськогосподарського підприємства, що дозволить внутрішнім користувачам оптимізувати управлінські рішення.

Апробація результатів дослідження: основні результати дослідження апробовані на II Міжнародній науково-практичній конференції представників наукової спільноти на тему: «Актуальні проблеми теорії і практики

бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку», яка відбулась 23 листопада 2018 року у Подільському аграрно-технічному університеті у місті Кам'янець-Подільський.

Публікації: основні результати дослідження опубліковані у збірнику матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції на тему: «Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку» на тему: «Земельні ресурси як об'єкти бухгалтерського обліку та проблеми їх облікового забезпечення» загальним обсягом друк. 0,25 а.

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела (монографії, статті, матеріали, тези виступів на конференціях та семінарах, присвячених проблемам бухгалтерського обліку і аналізу земельних ресурсів; міжнародні та вітчизняні нормативні документи; документи методичного та довідкового характеру з бухгалтерського обліку, оподаткування, внутрішнього контролю, Інтернет-ресурси, статистичні видання та видання міжнародних професійних організацій.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи викладено на 112 сторінках друкованого тексту, список використаних літературних джерел нараховує 93 найменування.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі проведених досліджень можна сформулювати наступні висновки.

1. В сучасних умовах облік земельних ресурсів є складовою всієї системи господарського обліку, основним завданням якого є формування достовірної та неупередженої інформації про земельні ресурси. Метою обліку земельних ресурсів є надання інформації в кількісному, якісному та вартісному вимірниках про землі, що належать підприємству на правах власності чи оренди, на підставі даних первинних документів і реєстрів аналітичного та синтетичного обліку.
2. Відсутність інформації про використання земель знижує їх ефективність та унеможливорює ефективне їх використання, необґрунтовано занижується вартість майна сільськогосподарських підприємств, через невнесення до балансу вартості землі та вартості прав на її використання.
3. На сьогодні бухгалтерський облік земель сільськогосподарського призначення залишається найслабшою ділянкою системи галузевого обліку, значного удосконалення потребує система управління земельними ресурсами з огляду на практичну сформованість нового земельного укладу на селі. Аналіз останніх наукових досліджень дозволяє виділити два напрями пошуків, присвячених побудові обліку в інтересах галузевого управління: 1) обґрунтування необхідності та механізмів участі професійних організацій бухгалтерів у процесі формування методології міжнародних стандартів, використання якої в умовах глобалізації стає домінуючим; 2) розширення інформаційних можливостей обліку та звітності в окремих сферах економіки через запровадження галузевих стандартів.
4. Документування операцій з земельними ресурсами на підприємствах оформляється, згідно первинних документів, що затвердженні Міністерством статистики України. Проте більшість цих форм є досить недосконалими, а по

деяким господарським операціям з земельними ділянками, взагалі відсутні форми документів.

5. Планом рахунків передбачено рахунок 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель», однак спостерігається дуже низький рівень бухгалтерського обліку операцій із земельними ресурсами, а в деяких господарствах і відсутність такого обліку взагалі. Бухгалтерський облік як інформаційна система здатен посилити ефективну основу управління земельними ресурсами як на рівні держави, так і на рівні окремого суб'єкта господарювання. Проте облік земельних ділянок та постановка їх на баланс буде можливим з формуванням ринку земель сільськогосподарського призначення.

6. В результаті дослідження встановлено, що для визначення первинної вартості можна використовувати принципи, підходи і методи, вживані професійними оцінювачами. Систематизовано принципи, підходи і методи з метою використання їх у бухгалтерському обліку. Зокрема, уточнені принципи оцінки вартості земельних ресурсів в обліку.

7. Проведені дослідження стану обліку операцій з земельними ресурсами дозволили зробити висновок про низький рівень організації первинного і аналітичного обліку земель. Це нерідко призводить до неправильного відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. В роботі внесено пропозиції з удосконалення організації обліку в частині формування графіку документообороту, документального оформлення операцій, синтетичного та аналітичного обліку земельних ресурсів.

8. Оскільки землі стали об'єктом бухгалтерського обліку і віднесені до складу основних засобів, то по них слід проводити інвентаризацію. Інвентаризації повинні підлягати усі землі, що належать підприємству (власні ділянки, орендовані та ті, які належать на правах користування).

9. Особливостей для відображення в обліку операцій з капітальними витратами на поліпшення земель не передбачено ПСБО 7 «Основні засоби»,

отже, ці операції відображають за загальними правилами, передбаченими для інших основних засобів.

10. Форми первинних документів не забезпечують всієї повноти необхідних даних для ведення обліку земельних ресурсів, як унікального об'єкта бухгалтерського обліку. Тому, ми рекомендуємо використовувати для первинного обліку земельних ресурсів такі форми документів. Для правильної організації руху облікової інформації в розроблених формах первинних документів пропонується використовувати графік документообігу. Також доцільним є доповнити для аграрних формувань фінансову звітність даними про земельні ресурси сільськогосподарського призначення та показниками ефективності їх використання.

11. Сьогодні значного удосконалення потребує система управління земельними ресурсами з огляду на практичну сформованість нового земельного укладу на селі. Адже нині сільськогосподарські товаровиробники, а особливо дрібнотоварні, в силу обставин, змушені самотійно вирішувати наявні проблеми як організаційного так і економічного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антипова Л.І. Залучення зарубіжного досвіду організації земельно-орендних відносин. *Економіка АПК*. 2007. № 1. С. 147-153.
2. Бездушна Ю.С. Нормативні засади структуризації економіки як передумова розробки галузевих стандартів бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 2. С. 17-20.
3. Белова І.М. Тенденції гармонізації та стандартизації обліку до міжнародних стандартів обліку і звітності. «Глобальні та національні проблеми економіки», Випуск 3, Миколаїв. 2015. С. 821-826.
4. Борисова В.А. Відтворення природногосподарського потенціалу АПК: економічні аспекти. Суми : Видавництво "Довкілля", 2003.
5. Борщевський П.П., Коваленко А.О. Ме'тодологічні основи економічної оцінки використання, відтворення і збереження природних ресурсів в продовольчому комплексі // Вісник Сумського державного аграрного університету. № 1. 2001. С. 9–13.
6. Бруханський, Р. Ф., Скирпан О.П. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 444 с.
7. Бухгалтерська звітність сільськогосподарських підприємств: Практичний посібник / Б.В. Мельничук, Н.Л. Жук, Л.С. Стецюк, Н.В. Семенишена та ін. ; За ред. Б.В. Мельничука. Київ : ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2014. 84 с.
8. Данкевич А.Є. Світовий досвід оренди земель. *Економіка АПК*. 2007. № 3. С. 138-144.
9. Державна цільова програма «Ліси України» на 2010-2015 роки: Постанова КМУ від 16.09.2009 р., № 977. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/977-2009-п>.
10. Держземагенство: фінансування робіт з охорони земель здійснюється вкрай незадовільно // Офіційний сайт Державного агенства земельних ресурсів України. URL:

http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/publish/article?art_id=117850&cat_id=97889.

11. Дерій В.А. Бухгалтерський облік землі в Україні та за кордоном. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2000. № 5. С. 14-15.

12. Дідоренко Т.В. Вектор розвитку активно-адаптивної системи бухгалтерського обліку в агропромисловому комплексі. *Наук. вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, Випуск 10, Ч.2, Херсон, 2015. С.174-177.

13. Жук В.М. Обліково-аналітичне забезпечення земельних відносин. *Агроінком*. 2011. № 7-9. С.116-121.

14. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

15. Земельний фонд України станом на 1 січня 2014 року та динаміка його змін в порівнянні з даними на 1 січня 2013 року: Інформація Держземагентства України URL: <http://dazru.gov.ua/zvitnist/statystyka.html>.

16. Земли. Термины и определения: ГОСТ26640-85 від 28.10.1985 р. № 3453. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

17. Іванишин В.В. Економічний механізм формування та функціонування лізингових відносин. *Економіка АПК*. 2002. № 11. С. 49-53.

18. Іванишин В.В. Ефективність використання орендованих земель та збереження їх родючості : монографія / О. В. Шкільов, М. І. Ібатуллін, А. О. Музиченко, В. В. Іванишин [та ін.]. Київ : Четверта хвиля, 2013. 224 с.

19. Іванишин В.В. Організаційно-економічні засади відтворення і ефективного використання технічного потенціалу аграрного виробництва : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2011. 350 с.

20. Іванишин В.В. Становлення державного лізингу в агропромисловому виробництві. *Економіка АПК*. 2002. № 9. С. 74-79.

21. Іванишин В.В. Теоретичні аспекти економічного змісту, класифікації видів та відносин учасників агролізингу. *Наук. вісник НАУ*. К., 2002. Вип. 56. С. 129-133.
22. Іванишин В.В. Фінансовий лізинг і його роль у матеріально-технічному забезпеченні АПК. *Економіка АПК*. 2003. № 2. С. 42-44.
23. Іванишин В.В. Фінансовий лізинг і його роль у матеріально-технічному забезпеченні АПК. Формування і реалізація державної політики розвитку матеріально-технічної бази агропромислового комплексу в Україні. К. : ІАЕ УААН, 2003. С. 48-53.
24. Ільчак О.В. Бухгалтерський облік і контроль земельних ресурсів сільського господарства: дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Ільчак О.В.; Нац. ун'- біоресурсів і природокористування України. Київ, 2016. 234 с.
25. Інструкція із заповнення форм адміністративної звітності з кількісного обліку землі: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житловокогмунального господарства України від 30.12.2015 р. № 337 URL: [http:// zakon2.rada.gov.ua/](http://zakon2.rada.gov.ua/)
26. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
27. Кірейцев Г.Г. Напрями розвитку галузевого обліку в сільському господарстві України. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» / редкол.: О.Д. Мельничук (відп. ред.) та ін. Київ : ВЦ НУБіП України, 2012. Вип. 169, ч. 2. С. 9-24.
28. Класифікація видів цільового призначення земель: наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 р. № 548 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
29. Ковалик Ю. Земельні ресурси як об'єкти бухгалтерського обліку та проблеми їх облікового забезпечення. *Актуальні проблеми теорії і практики*

бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку : збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2018 року, ПДАТУ, Кам'янець-Подільський, Україна). Тернопіль : Крок. С. 105-108.

30. Ковальчук Н.В., Слободян В.Д. Бухгалтерська звітність в системі інформаційного забезпечення. *Економіка АПК*. 1998. № 12. С. 35–39.

31. Кондрюк Л.В. Відображення в обліку якісних змін орендованих сільськогосподарських ділянок. *Аграрна наука – селу : збірник наукових праць ПДАТА*. 2002. № 10. С. 184–187.

32. Кондрюк Л.В. Документування обліку операційної оренди в сільськогосподарських формуваннях України. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2004. № 1(16). С. 54–58.

33. Кондрюк Л.В. Методичне забезпечення обліку оперативної оренди в умовах ринкових трансформацій у сільському господарстві України. *Збірник наукових праць Державного агроєкологічного університету*. 2005. № 3. С. 345–349.

34. Кондрюк Л.В. Облік операційної оренди в сільському господарстві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: сек. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» ; ІАЕ УААН. Київ, 2004. 21 с.

35. Кондрюк Л.В. Орендні відносини в сільському господарстві: стан, шляхи розвитку. Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: Кол. монографія в двох томах. Том 2. Київ : ІАЕ, 2001. С. 204–207.

36. Кондрюк Л.В. Питання документування в системі бухгалтерського обліку України. *Реформування економіки України: стан та перспективи : зб. Матеріалів V Міжнар. наук.–практ. конф. 25–26 листоп. 2010 р., м. Київ. К.: МІБО КНЕУ, 2010. С. 118–122.*

37. Кондрюк Л.В. Проблеми орендних відносин в аграрному секторі економіки. *Аграрна наука – селу : збірник наукових праць Подільської державної аграрно-технічної академії*. 2001. №9. С. 347–348.

38. Кондрюк Л.В. Фінансовий облік : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори – 2006», 2011. 320 с.
39. Лебедева Т.М. Облік земель: правовий аспект. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 2. С. 229-236.
40. Мазій Н.Г. Шляхи удосконалення управління земельними ресурсами / Н.Г.Мазій. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/343267.html>
41. Мамонтов В.Г., Панов Н.П., Каурічев І.С., Ігнат'єв М.М. Загальне ґрунтознавство. Москва : КОЛОС. 2006. 456 с.
42. Мартин А. Захист економічної конкуренції у сільськогосподарському землекористуванні: переваги і недоліки. Землевпорядний вісник. 2010. № 8. С. 26-32.
43. Мельничук О.В. Подання звітності в електронному вигляді: переваги та недоліки. *Економічний дискурс*. 2014. Випуск 2. С. 297–300.
44. Мельничук О.В. Реалізація емфітевзису в аграрній сфері та особливості його обліку. Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць міжд. наук.-практ. конф. Ч.2 (14-16 березня 2017 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2017. С. 222-224.
45. Мельничук О.В. Розвиток спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників та перспективи його реформування. *Збірник наукових праць ПДАТУ. Економічні науки*. 2014. Вип. 22(2). С. 133–138.
46. Методика проведення розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції рослинництва: наказ Державної служби статистики України від 25.11.2014 р. № 363 URL: www.ukrstat.gov.ua/
47. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 . URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623.
48. Методичні рекомендації щодо відображення в обліку землі та прав постійного користування земельними ділянками бюджетними установами та

- державними комерційними підприємствами / За ред. В.М. Жука, Ю.С. Бездушної // Облік і фінанси АПК. 2010. № 1. С. 4-15.
49. Метьюс М.Р. Теория бухгалтерского учета ; пер. с англ. под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой / М.Р. Метьюс, М.Х.Б. Перера. Москва : ЮНИТИ, 1999. – 663 с.
50. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності»; Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
51. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби»; Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
52. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 (МСБО 17) «Оренда»; Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_018.
53. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) «Запаси»; Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_021.
54. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) «Нематеріальні активи»; Міжнародний документ від 01.01.2012 . URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_050.
55. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 (МСБО 40) «Інвестиційна нерухомість»; Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_026.
56. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 (МСБО 41) «Сільське господарство»; Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_027.
57. Моссаковський В.Б. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Київ : «Інтерпрес ЛТД», 2009. 326 с.

58. Настечко К.О. Земля як природний ресурс у правовому регулюванні земельних відносин в Україні. *Вісник Одеського національного університету*. – 2010. Том 15. Випуск 22. *Правознавство*. С. 122-129.
59. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
60. Національний стандарт 2 "Оцінка нерухомого майна" від 28.10.2004 р. № 1442 URL: [http:// zakon5.rada.gov.ua/](http://zakon5.rada.gov.ua/)
61. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монографія / Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархоμεць, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль : Крок, 2015. 300 с.
62. Обліково-аудиторське забезпечення розвитку земельних відносин: Колективна монографія / [В.М. Жук, Ю.С. Бездушна, Б.В. Мельничук та ін.]. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. 238 с.
63. Обліково-оціночні аспекти включення землі до економічного обороту: Колективна монографія / [В.М. Жук, Ю.С. Бездушна, Б.В. Мельничук, В.М. Метелиця, А.І. Коріненко]. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. 234 с.
64. Остапчук С.М. Бухгалтерський облік використання земель сільськогосподарського призначення: сучасний стан та потенційні можливості його удосконалення. *Облік і фінанси*. 2014. № 2(64). С. 56-65.
65. Остапчук С.М. Галузевий стандарт бухгалтерського обліку земель як складова підвищення фінансової безпеки аграрних підприємств. Фінансова безпека аграрного бізнесу: тези виступів // Всеукраїнська конференція «Фінансова безпека аграрного бізнесу» (22-23 жовт. 2014 р. м. Житомир). Житомир: ЖДТУ, 2014. С. 42-44.
66. Палюх М.С. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку аграрних підприємств. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монограф. / М.К. Пархоμεць,

П.Р. Пуцентейло, Р.Ф. Бруханський. Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2015. 320 с.

67. Пантюхова А.В. Облік та аналіз вико'ристання та відновлення земельних ресурсів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / А.В. Пантюхова; Київ. нац. торг.-екон. ун'т. Київ, 2017. 24 с.

68. Петрова О.О. Бухгалтерський облік і оцінка земельних ресурсів: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.12/ Петрова Олена Олексіївна. Новосибірськ, 2003. 194с.

69. Податковий Кодекс України від

70. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями) . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

71. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.

72. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>.

73. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.

74. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>.

75. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

76. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 URL: <http://zakon>

77. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, затверджене Постановою Кабінету міністрів України від 03.04.1993 р. № 250. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/250-93-п.2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
78. Порядок ведення Державного земельного кадастру від 17.10.2012 р. № 1051 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
79. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
80. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
81. Про Загальнодержавну програму використання та охорони земель: Закон України (проект). URL http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF2JY00A.html.
82. Про затвердження Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників : наказ МНС України від 25.01.2012 № 67 // Офіційний вісник України. 2012. N 19. С. 37-38.
83. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
84. Про продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення: Указ Президента України від 19.01.1999 р. № 32/99. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/99>.
85. Семенишена Н.В. Бухгалтерський облік та звітність в системі інформаційного забезпечення менеджменту. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2008. Вип. 16, Т.3. С. 497-500.
86. Семенишена Н.В. Використання облікової та звітної інформації в управлінні підприємством на мікрорівні. Розвиток аграрного виробництва в умовах світової фінансової кризи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (у заочній формі) / Редкол.: П.Т.Саблук та ін. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. С. 281-285.

87. Семенишена Н.В. Інституційна структура України та її вплив на розвиток бухгалтерського обліку. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2011. Вип. II (42). Ч.2. Т.2. Економічні науки. С. 223-227.
88. Семенишена Н.В. Річна бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств: перспективи розширення інформаційних можливостей. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2007. Вип.15. Т.3. С. 557-570.
89. Семенишена Н.В., Радченко О.Д. Інституції сфери обліку бюджетного фінансування сільського господарства *Організаційно-правові форми агропромислових формувань: стан, перспективи та вплив на розвиток сільських територій : збірник наукових праць : спец. випуск*. Київ : КНЕУ, 2011. С. 758-766.
90. Семенишена Н.В., Радченко О.Д. Інформаційне забезпечення оцінки потенціалу аграрних підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит*. 2010. Вип. 1. С. 236-239.
91. Семенишена Н.В., Саблук Р.П. Формування звітної інформації в системі економічних відносин суб'єктів ринку зерна в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2008. № 4. С. 112-114.
92. Семенишена Н.В., Слободян В.Д. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні в умовах функціонування інституційного середовища. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2011. № 1. С.146-150.
93. Семенишена Н.В., Сысак Э.А. Институт бухгалтерского учета Украины: особенности отражения информации о земельных ресурсах. *Теория и практика промышленного развития экономических систем : сборник научных трудов I-й Международ. науч-практ. конф. «Теория и практика промышленного развития экономических систем»* (ноябрь 2011 г., Астрахань, РФ) ; под ред. Е.П. Карлиной, А.А. Кушнер ; Астрахан. гос. техн. ун-т. Астрахань : Изд-во АГТУ, 2012. С. 333-336.

ДОДАТКИ